

De huisarts en obductie

Christian van der Werf, Feike Oppewal, Allard van der Wal

Probleem

Obductie door een klinisch patholoog is bij natuurlijk overlijden om een aantal redenen van belang. De kwaliteit van medisch handelen wordt bewaakt en nabestaanden worden beter geïnformeerd over de oorzaak van overlijden, inclusief de eventuele genetische aspecten, zoals behandelbare cardiale aandoeningen. Ten slotte kan obductie van belang zijn voor de volksgezondheid, met name in het geval van een infectieziekte.

Het percentage obducties bij mensen die buiten het ziekenhuis overlijden, ligt onder de 1%. Huisartsen vragen in weinig gevallen toestemming voor obductie en dat heeft emotionele en praktische redenen. Met name de veronderstelde emotionele reacties bij nabestaanden lijken een belangrijke reden om obductie niet ter sprake te brengen. In praktisch opzicht blijkt het soms lastig om vervoer van het stoffelijk overschot naar het ziekenhuis te regelen of de obductie te laten uitvoeren, waarbij ook onduidelijkheid over de kosten van transport en obductie een rol speelt.

Wat moet ik weten?

Obductie is geïndiceerd bij plotseling, onverwacht overlijden en bij overlijden na een kort, onvoldoende begrepen ziektebeloop. In de meeste gevallen zal een klinisch patholoog akkoord gaan met de door een huisarts gestelde indicatie voor obductie.

Van de obductie zelf is bij opbaring niks meer te zien. De enige uitzondering hierop zijn tekenen van schedelobductie bij kale patiënten. Nabestaanden moeten dan ook de mogelijkheid krijgen om, om deze of andere redenen, bezwaar tegen obductie van de hersenen - of andere bezwaren - bespreekbaar te maken.

Mocht er van de kant van de nabestaanden, of van anderen, ernstige bezwaren tegen een obductie bestaan, dan is het ook mogelijk om bloed of een huidbiopt af te nemen om materiaal veilig te stellen voor eventueel toekomstig DNA-onderzoek naar erfelijke aandoeningen.

Auteursgegevens

AMC, afdelingen Cardiologie en Pathologie, Postbus 22660, 1100 DD Amsterdam: Van der Werf C, arts-onderzoeker; Van der Wal AC, patholoog. Nieuwe-Pekela: Oppewal F, huisarts.
Correspondentie: c.vanderwerf@amc.nl

In de meeste ziekenhuizen wordt een eerstelijnsobductie betaald uit het ziekenhuisbudget voor pathologie. De transportkosten van enkele honderden euro's zijn soms voor rekening van de familie. Omdat dit per ziekenhuis verschilt, is het wenselijk de aanvraag van obducties door huisartsen regionaal met de afdelingen pathologie af te stemmen, zoals nu al in enkele regio's het geval is.

Wat moet ik doen?

Als u obductie geïndiceerd acht, kunt u overleggen met de dienstdoende patholoog in uw referentieziekenhuis. Vraag vervolgens toestemming aan de familie en bevestig deze schriftelijk op het toestemmingsformulier van het referentieziekenhuis.

Beschouw de obductieaanvraag als een verwijzing en schrijf dus een verwijsbrief! Neem contact op met een begrafenisondernemer om vervoer te regelen. Probeer in ieder geval bij een gedeelte van de obductie aanwezig te zijn voor uitwisseling van gegevens over de voorgeschiedenis van de patiënt. Dit is ook een leermoment voor de aanvrager.

Wat moet ik uitleggen?

Ten eerste is het belangrijk dat u uitlegt wat het doel van de obductie is, en vooral ook wat het belang daarvan is voor de nabestaanden. Verder moet u uitleg geven over de obductieprocedure zelf, namelijk dat deze op een respectvolle wijze plaatsvindt en dat er bij opbaring (vrijwel) niks meer van de obductie te zien is. Ten slotte moeten nabestaanden weten dat zij hun bezwaren bespreekbaar kunnen maken. De Nederlandse Vereniging voor Pathologie heeft in 2001 een folder opgesteld voor aanvragend artsen, waarin zij het belang van obducties benadrukt en adviezen geeft over het vragen om toestemming voor obductie aan de nabestaanden.

Literatuur

- 1 Oppewal F. Sectie op initiatief van de huisarts. *Bijblijven* 2008;24:43-7.
- 2 Oppewal F, Smedts F, Meyboom-de Jong B. Obductie als laatste verwijzing vanuit de huisartsenpraktijk. *Huisarts Wet* 2004;47:408-10.
- 3 Wilde AAM, Van Langen IM, Mannens MMAM, Waalewijn RA, Maes A. Plotseling overlijden op jonge leeftijd en het belang van moleculair-pathologisch onderzoek. *Ned Tijdschr Geneesk* 2005;149:1601-4.
- 4 http://www.uitvaart.nl/index.php?s_page_id=349.